

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
2023-YL-211

LİSELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI
TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILIP, GENÇLİK LİDERLİK
ÖZELLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Ahmet Can AFŞİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Hasan ULUKAN

AYDIN 2023

ÖZET

LİSELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILIP, GENÇLİK LİDERLİK ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ahmet Can AFŞİN

Yüksek Lisans Tezi, Spor Yöneticiliği Bilimleri Anabilim Dalı

Spor Yönetim Bilimleri Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hasan ULUKAN

2023, XIV + 36 Sayfa

Bu çalışma liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının karşılaştırılıp, gençlik liderlik özellikleri açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmada Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Aydın İli içerisinde bulunan lise dönemindeki kız öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 245 imam hatip lisesi öğrencisi ve 211 özel lise öğrencisi olmak üzere toplamda 456 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada ilgili verilerin toplanması için kullanılan anket üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci kısımda Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği, üçüncü kısımda Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği yer almıştır. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci kısımda Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği, üçüncü kısımda Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği yer almıştır.

Elde edilen veriler SPSS 21.0 programında ve bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistiksel analizler (Aritmetik Ortalama, standart sapma, medyan, mod, sıklık, yüzdelik), Student t testi, One Way ANOVA, Pearson Correlation test kullanılmıştır. Post Hock LSD testi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri bireylerin demografik özellikleri, bağımlı değişkenleri ise Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamalarıdır. Araştırmada değişkenlerin normal dağılıma uyup uymadıkları Gaus Eğrisi, Min-Max değer ve Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamasının

3,52±0,80 olduğu, beden eğitimi ve spora karşı ortalamanın üstünde bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalaması 3,36±0,39 olup, orta düzeydedir. Anne eğitim durumu lise (mezunu) olan öğrencilerin iletişim kurabilme alt boyutu, grup becerileri alt boyutu ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamaları anne eğitim durumu üniversite (mezunu) olan öğrencilere göre; baba eğitim durumu lise (mezunu) olan öğrencilerin grup becerileri alt boyutu puan ortalamaları anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$). Yöneticilik, başkanlık, kaptanlık yapma deneyimi olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre grup becerileri alt boyutu ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamaları anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$). Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, sorumluluk alt boyutları ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği arasında pozitif yönlü düşük düzeyli ($p<0,05$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile grup becerileri alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyli ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Elde edilen bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı olan tutumlarıyla gençlik liderlik özellikleri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: Beden Eğitimi, Kız Öğrenci, Liderlik, Lise.

ABSTRACT

A COMPARISON OF FEMALE HIGH SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS LESSONS AND AN EXAMINATION OF THEIR YOUTH LEADERSHIP CHARACTERISTICS

Ahmet Can AFŞİN

Master's Thesis, Department of Sports Management Sciences

Advisor: Doç. Dr. Hasan ULUKAN

2023, XIV + 36 pages

This study was conducted with the aim of comparing the attitudes of female high school students towards physical education and sports lessons and examining them in terms of youth leadership characteristics. The study utilized the Physical Education and Sports Attitude Scale and the Youth Leadership Characteristics Scale. The population of the research consisted of female students in high schools located in Aydın Province. The sample of the study included a total of 456 participants, with 245 students from Imam Hatip High Schools and 211 students from Private High Schools. The data were collected through a questionnaire comprising three parts: the first part included demographic information, the second part contained the Physical Education and Sports Attitude Scale, and the third part consisted of the Youth Leadership Characteristics Scale.

The obtained data were analyzed using the SPSS 21.0 program on a computer. Descriptive statistical analyses (arithmetic mean, standard deviation, median, mode, frequency, and percentage), Student t-test, One-Way ANOVA, and Pearson Correlation test were used for data evaluation. The Post Hoc LSD test was also employed. The independent variables of the research were individuals' characteristics, while the dependent variables were the scores from the Personal Characteristics and Youth Leadership Characteristics Scale and the Physical Education and Sports Attitude Scale.

According to the study, the average score of female students' attitude towards physical education and sports was found to be 3.52 ± 0.80 , indicating an above-average attitude towards these subjects. The average score of the Youth Leadership Characteristics Scale was 3.36 ± 0.39 , indicating a moderate level of youth leadership characteristics among the students. Additionally, it was observed that students whose mothers had completed high school

education had significantly higher scores in the Communication Skills Subscale, Group Skills Subscale, and Youth Leadership Characteristics Scale compared to students whose mothers had graduated from university ($p < 0.05$). Similarly, students who had experience in leadership roles such as management, presidency, and captaincy had significantly higher scores in the Group Skills Subscale and Youth Leadership Characteristics Scale compared to those who did not have such experiences ($p < 0.05$). Moreover, there was a positive and weak level of relationship ($p < 0.05$) between students' attitudes towards physical education and sports and their scores in the Communication Skills Subscale, Group Skills Subscale, Trusting and Being Trustworthy Subscale, Decision-Making Skills Subscale, Problem-Solving Skills Subscale, and Responsibility Subscale. Additionally, there was a positive and moderate level of relationship ($p < 0.05$) between students' attitudes towards physical education and sports and their scores in the Group Skills Subscale.

KEY WORDS: Female Student, High School, Leadership, Physical Education.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez çalışmamda ilgi, yardım ve hoşgörüsünü esirgemeyen danışmanım sayın Doç. Dr. Hasan ULUKAN Hocam' a çok teşekkür ederim. Her konuda desteğini esirgemeyen, yardımcı olan, çalışmamın her aşamasında fikirlerine başvurduğum sayın Prof. Dr. Güleğün TÜRK Hocam' a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmanın istatistiksel analiz ve bulgular kısmındaki yoğun ilgisi ve yardımlarından dolayı sayın Prof. Dr. Filiz ADANA Hocam' a çok teşekkür ederim. Çalışmalarımın birçok aşamasında bana zaman kazandıran, yanımda olan Yavuz Selim ASLAN abime, Ayşegül UCA' ya ve Nur AVŞAR' a teşekkürlerimi sunuyorum.

Ahmet Can AFŞİN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar DİZİNİ	xii
EKLER DİZİNİ	xiii
SİMGELER VE KISALTMA DİZİNİ	xiv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	3
1. GENEL BİLGİLER	3
1.1. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi	3
1.2. Tutum Kavramı	4
1.3. Gençlik ve Liderlik Kavramları	5
1.3.1. Liderlik	6
2. BÖLÜM	8
2. MATERYAL VE METOD	8
2.1. Araştırma Modeli	8
2.2. Evren ve Örneklem	8
2.3. Veri Toplama Yöntemi	8
2.4. Veri Toplama Araçları	9
2.5. Demografik Bilgi Formu.....	9
2.6. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği.....	9
2.7. Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	9
2.8. Araştırmanın Değişkenleri	11

2.9. Araştırmanın Etik Yönü	11
3. BÖLÜM	12
3. BULGULAR	12
4. TARTIŞMA	21
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	25
6. KAYNAKLAR	27
7. EKLER	31
ÖZGEÇMİŞ	36

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Kişisel Özelliklerinin Dağılımı (N=456)	12
Tablo 3.2. Katılımcıların Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları (N=456).....	13
Tablo 3.3. Katılımcıların Kişisel Özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=456)	15
Tablo 3.4. Katılımcıların Kişisel Özellikleri ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=456).....	18
Tablo 3.5. Katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği, Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları Puan Ortalamalarının ve Yaş Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=456)	19

EKLER DİZİNİ

Ek.1 Demografik Bilgi Formu	31
EK 2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	32
Ek 3. Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği.....	34

SİMGELER VE KISALTMA DİZİNİ

BESTÖ : Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

GİRİŞ

Bireylerin ilgi duyduğu alanları fark ederek bu yönde seçimler yapması yaşamları boyunca başarılarını etkileyen faktörlerden biridir. Bu nedenle eğitim sürecinin bütün dönemlerinde öğrencilerin ilgi duydukları alanların belirlenerek bu amaç doğrultusunda yönlendirilmeleri son derece önemlidir. Okul dönemi boyunca öğrencinin derse verdiği ilgi akademik başarıyı etkileyen temel faktörlerden biridir. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan alaka seviyelerinin dersin hedeflerine ulaşmada mühim rol oynadığı düşünülmektedir. Öğrencilerin genel anlamda okul ve derslere ait ilgi seviyeleri değerlendirildiğinde beden eğitimi ve spor dersinin yapılan birçok bilimsel çalışmaya göre eğitimin her evresinde öğrencilerin en çok ilgi duydukları, severek tercih ettikleri ve olumlu tavır sergiledikleri derslerin başında olduğu görülmektedir. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmalarda öğrencilerin kendilerine hem beden eğitimi dersinde hem de okul dışındaki fiziksel aktivitelere katılım olanağı sağlaması nedeniyle beden eğitimi dersine ilgi duydukları belirlenmiştir (Güllü, Cengiz, Öztasyonar ve Kaplan, 2016).

“Bireyin, bir konuya ilişkin olarak bilgi ve yeteneğinin yeterli olması konuyla alakalı davranışları göstermede onu yeterli kılabilir. Fakat birey motive edilmez ve olumlu tutum içerisinde olmazsa davranışları gerçekleştirmeye yönelik yeterli eğilim göstermeyebilir. Bu sebeple, öğretme-öğrenme ortamındaki bireylerin öğrenmeyle ilgili istenilen yönde deneyim geliştirmesi gerekir. Öğrenciler okul hayatları boyunca konular, öğretmenler ve sınıf arkadaşlarına genellikle olumlu izlenim oluştururlar. Kurallara uyarlar, başkalarıyla senkronize çalışırlar, onlara saygı gösterirler ve serbest zamanlarını yararlı etkinliklerle değerlendirirler” (Şişko ve Demirhan 2000). Günümüzde gençler dünyadaki hızlı değişim ve dönüşümden etkilenmekte, bireysel ve sosyal problemlerle yüz yüze kalmaktadır. Bununla birlikte kendilerini keşfetme ve yönetmekte de zorluklar yaşamaktadırlar. Bu zorluklarla baş etmek için gençleri başka yeteneklerle geleceğe hazırlamak daha da önemli bir hale gelmiştir. Bu bağlamda gençlerde liderlik özelliklerinin bulunması, liderlik kapasitesi oluşturma ve geliştirme önemli olduğu söylenebilir. Literatürde liderlik kapasitesi oluşturmak ve geliştirmek için, öğrencilerdeki gençlik liderlik özelliklerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmaların önemli olduğu belirtilmektedir. Bu bakımdan farklı ölçme araçları ile gençlik liderlik özelliklerinin ortaya konulması gerekir. Öğrencilerin liderlik eğitimi almaları, kritik sayılabilecek bu dönemde farklı becerilerini keşfetmeleri ve bu yeteneklerini geliştirme ve liderlik davranışını gösterme fırsatı sunar. Özellikle liderlik

rollerinin öğretilbileceği fikri öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklerinin geliştirilmesi için alınabilecek önlemler konusunda önemli bir ön kabuldür (Cansoy ve Turan 2016).

Ders içerikleri yönünden ikisi de birbirinin farklı olan imam hatip ve özel okullarda lise döneminde öğrenim gören kız öğrencilerinin ekonomik nedenler veya toplumsal statü, okuduğu sınıf seviyesi, okuduğu okul, yetenek, algılama seviyesi, sınıf ortamı, ders öğretmenin tavrı gibi sebeplerden dolayı beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını karşılaştırmayı amaçladığımız bu çalışmada beden eğitimi ve sporun bireylerin fiziksel, bilişsel ve duygusal gelişimlerini sağlayan; bilgi, liderlik ve beceri gibi yetenekleri geliştiren ve toplumsallaştıran serbest zamanları değerlendirirken mücadeleci, azimli, hoşgörülü paylaşımcı ve istikrarlı olmak gibi önemli kişilik özelliklerini geliştirip kişileri günlük sorunlardan uzaklaştırarak streslerinden kurtulmalarını sağlayan bir olgu olduğunu ve bu sebeple beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları (ön düşünce ya da ruhsal ve zihinsel bir hazırlık olarak tanımlanabilir) karşılaştırıp açıklamış olduğumuz olgu çerçevesinde yapacağımız çalışma sonrasında katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Araştırmamızın ana konusu imam hatip ile özel liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine çeşitli ve anlamlı sebepler doğrultusunda farklı tutumlarda oldukları düşünülerek karşılaştırılıp, liderlik özellikleri açısından araştırılıp tespit edilip incelenmesidir.

1. BÖLÜM

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Beden eğitimi fertlerin ihtiyaçlarını temel alır. Hareket belli başlı bir ihtiyaç olarak kabul görür. Fiziksel aktivite yaşam için lazımdır. Hareketsiz modern yaşam, bu yönde beden eğitimi daha mühim bir hale getirir. Beden eğitimi genel eğitimden çıkarılamayacak bir parçadır. Zihin-beden bütünlüğü temel felsefesidir ve tüm organizmayı konu alır. Beden eğitimi aktiviteleri büyüme ve gelişimin temelidir. Çünkü insanın uygun gelişmesi büyük kas gruplarının çalıştığı fiziksel aktivitelerle doğru orantılıdır. Beden eğitimi bireye kendini ifade edebilme ve yaratıcılık katar. Çünkü bireyin bedeni ile duygularını ifade etmesi, yeni hareketlerin oluşumunda geniş imkânlar sağlar. Beden eğitimi serbest zamanların değerlendirilmesine ve kültürel gelişime olumlu katkı sağlamakla birlikte estetik beğeniye ve sanatsal üretime olanak verir. Beden eğitimi duyguların kontrolünde olumlu sonuçlar verir. Çünkü oyun ve spor ortamındaki etkinlikler duyguların dışa vurumu ve kontrolü için uygun bir ortam oluşturur. Beden eğitimi, kişisel gelişime katkıda bulunur. Çünkü oyun ve spor alanlarında güçlü bağlar kurmak, takım ruhunu hissetmek gibi grup etkileşimlerini öğrenirler. Takım arkadaşlarına ve rakibe uyum sağlama, toplumsal uyumun sağlanmasında etkilidir. Beden eğitimi fiziksel yeterlilik, sağlık ve öz savunma gelişimini olumlu etkiler. Beceri edinimi ve zihinsel aktivitelerin gelişimi için olanaklar sağlar, demokratik süreçlere de katkısı bulunur. Oyun eğitimsel potansiyelli bir dürtüdür ve beden eğitiminde oynatılan oyunların etkin amacı kişinin uygun davranış biçimlerini edinmesidir. (Bucher, 1979). Aynı zamanda Spor ise beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli kollara ayıran, üst düzeyde yapılmak istendiğinde fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik gibi özelliklere sahip olunması gereken yarışma esaslı katı kurallarla sahip aktivitedir. Görünürdeki en etkili amacı, beden eğitimiyle sahip olduğu eş misyonların dışında, yarışmak ve kazanmaktır (Arıcı, 2001). Sporu sosyal, iktisadi, sağlık, enternasyonal ilişkiler vb. konularla birlikte inceleyip, farklı tanımlarını yapabiliriz. Beden eğitimi ve spor arasındaki ayrımı özetle; beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının olumlu yönde ilerlemesi amacıyla yapılan hareketler iken, sporun ise bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi yanında, belirli kurallar çerçevesinde rekabet ile mücadele verme, yarışma ve yenme misyonuna da sahip olmasıdır (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012). Beden eğitimi ve spor birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken kavramlardır çünkü birlikte

bir bütün oluşturabilirler. Beden eğitimi ve sporun temel amaçlarından biri bireyin beden ve ruh sağlığını olumlu yönde ilerletmek ve iradesini güçlü kılmak olduğu gibi bireyin keşfedilmemiş özelliklerini canlandırma ve yaratıcı yönünü harekete geçirmede mühim yere sahiptir. (Erkal, 1982).

Beden eğitimi ve spor birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken kavramlardır. İnsanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek ve iradesini güçlü kılmak, beden eğitimi ve sporun temel amaçlarından biri olduğu gibi aynı zamanda ferdin keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçiren önemli bir faktördür (Erkal, 1982).

Aile ve okul hayatında iletişim kuramayan ve asosyal davranışlar gösteren çocukların, spora başladıktan sonra sporun gerektirdiği paylaşımlar ile sosyalleştiği ve arkadaş edine bilirlüklerinin arttığı anlaşılmıştır (Otrav, 2005). Okul sporları öğrencilerin bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal özelliklerini geliştirmenin yanında hayatları boyunca sahip olacakları spor alışkanlıklarının temelini de atmış olur. Bu kazanımlarla birlikte oyun oynamak, eğlenceli fiziksel aktivitelere katılmak, istirahat etmek ve rahatlamak gibi alışkanlıkları da kazandırır. Başka bir açıdan bakılırsa demokratik bir topluluk oluşturma ve bağımsızlık gibi kavramları geliştirerek, eğitimin genel ve özel misyonlarına katkı sağlar(Turhan, Er ve Çam, 2005).

Sporun bireyin isteklerine yanıt oluşturmaları, ilerleyen toplum, teknoloji ve medeniyetle birlikte farklı dallarda bireylerin yeteneklerini göstermelerine imkân sağlamaktadır. Böylece spor, orijinal bir bünyeye sahip olarak kendi eğitimini oluşturmaktadır.(Şahin, 2005)

1.2. Tutum Kavramı

Araştırmacılara göre tutum kavramı bir takım insan, nesne veya konular hakkında olumlu veya olumsuz duygulara işaret eden genel bir kavramdır. Tutum insanların davranışlarının öncüsü sayılır; çünkü davranıştan önce oluşur ve davranışın ortaya çıkmasına öncülük eder. Tutum sonucu bireyler davranışlara yönelirler, yani tutumun altında bir davranış eğilimi yatar. Aynı zamanda tutumun ortaya çıkmasına yol açtığı duygu, düşünce ve davranış eğilimleri bütünleşir. Tutum gözlenemez ama insanların davranışları değerlendirilerek onların sahip oldukları tutumun hangi yönde veya nasıl bir nitelik taşıdığı anlaşılabilir (Özbey, 2010). Kişisel tutum, bireyin bir girişimci olma konusunda sahip olduğu

olumlu ya da olumsuz kişisel bir değerlendirme derecesini ifade eder. Kişisel tutum sadece duygusal değil aynı zamanda mantığa dayalı değerlendirilmiş düşünceleri de içerir (Linan ve Chen, 2009:596).

1.3. Gençlik ve Liderlik Kavramları

Şentuna (2009), “Genç ve gençlik kavramlarının değişik topluluklarda, hatta aynı toplulukların değişik kesimlerinde bile farklı incelendiğini, dünyada bulunan farklı coğrafyada bambaşka genç ve gençlik tanımının yapılmasının normal olduğunu vurgulamıştır. Bu sebeple ülkeler özgün tanımlarını yaptıklarını, gençlerinin gereksinimlerini bu tanımlar içerisinde karşılamaya özen gösterdiklerini ve kendilerine has gençlik politikaları oluşturduklarını belirtmiştir.”

Certel (2010), “Son yıllarda bilhassa Avrupa Birliği’nin yürüttüğü Gençlik Üzerine Beyaz Kitap çalışmaları sebebiyle, gençlik üzerinde tanım yapma sorununun Avrupa gençlik araştırmaları ve politikalarının da gündeminde yer aldığını ve AB’nin, gençliği 15-25 yaş aralığındaki topluluk olarak tanımladığını Gençlik Üzerine Beyaz Kitap’ta belirtmiştir. 2001 yılında Lizbon’da yapılan AB konferansında da aynı konunun tartışıldığını ve gençliği tanımlamak için yapılan çalışmaların demografik ya da etkinlik temelli özellikleri baz aldığı sonucuna varıldığını; birinci tanımlamanın, demografik, gençleri toplumdaki belirli bir yaş grubu olarak alan daha resmi bir tanım olduğunu; ikinci tanımlamada ise, etkinlik-bağlantılı, belirli bir yaş sınırının olmadığını ve gençliğin kendi alt sistemi içinde benzer etkinlikleri, yaşam tarzını ve gençlere yüklenen kültürü paylaşan bir alt-grup olarak tanımlandığını bildirmiştir.”

Şentuna (2009:8), gençlik ile ilgili şu açıklamaları yapmıştır: “Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, gençliğin değişik ve mühim bir süreç olduğunun farkında bir lider olarak Türk Cumhuriyet tarihinin iki önemli gününü (23 Nisan ve 19 Mayıs) çocuklara ve gençlere hediye ederek bayram olarak kutlanmasını sağlamıştır böylece çocukluk ve gençlik aşamalarını ülkeler olarak farklı ele alınması gerektiği bilincini özümsetmeye çalışmıştır. Birey yaşamında bir dönem olarak görülen ve o dönem tamamlandıktan sonra özlemle hatırlanan bir süreç olan gençlik zamanlarını her birey kendisine has geçirmektedir. Bu fikri temel olarak yapılan genç ve gençlik tanımlamaları farklı olmalıdır. Çünkü genç sadece bir fert, gençlik ise yaşanan bir dönem olarak görülmektedir.” Türkiye’de gençlerin, enerjilerini faydalı alanlara dönüştürme konusunda

yeterince bilinçli olmadıkları ve bu süreçte kendilerine zarar verecek kötü alışkanlıklardan korunmaları gerektiği belirtilmektedir (Yentürk vs. 2008).

1.3.1. Liderlik

Eren (2001) Lider tanımı için; “Türk Dil Kurumu büyük sözlüğünde; kuvveti, namı ve toplumdaki statüsü sebebiyle, belli zaman ve vaziyetler içinde, bağı olduğu grup veya toplumun tutum, davranış ve etkinliklerini düzenleyip yön verme yeteneğine sahip kimse, önder, öncü, yol gösteren olarak açıkladığını izah etmiş ve bireylerin grup şeklinde yaşayan sosyal varlıklar olmalarından dolayı, oluşturdukları grupları yönetecek ve amaçlarına kavuşturacak bireylere gereksinimleri olduğunu açıklamıştır” (Akt: Nebioğlu, 2011:7). Bir başka yönden liderlik, başka bireylerin açısından, farklı anlamlar hissettiren çok yönlü ve zengin bir kavramdır (Nicholls, 1994:8). Farklı yazarlar tarafından yapılan lider ve liderlik üzerine tanımların bazıları şunlardır:

- “Lider altlarının kişiye yaptığı pozitif etkiden, ortalama olarak daha fazlasını altlarına yapan iş görendir” (Başaran 2000:33).

- “Liderlik, iş görenleri teşkilatla ilişkili bir konuda tesir ederek, onların istekli olarak faaliyete geçmesini sağlar” (Katz ve Kahn, 1977:6).

- Çelik(1999), “Farklı referansların verdiği liderlik tanımlarında, grup aktivitelerini grup amaçlarına ulaşma yolunda etkileme süresi; görüşleri, hareketleri ve eğilimleri, etkileme, manipülasyon ve idare etme; lider ile her bir grup üyesi arasında oluşan iki taraflı bir etkileşim; güçlü bir tesir; şahsi özelliklere bağlı bir güç; grup üyesinin fikir ve hareketlerini etkileme yolunda güç kullanma, olarak açıklanmıştır.” (Akt: Özdemir ve Sezgin, 2010:267).

- “Lider, topluluğun sosyal ve kültürel kıymetlerini ve bunların zamanla varyasyonlarını çok iyi bilerek toplumun aktif temelini anlamaya çalışan kişidir” (Kantos, 2011:136).

- “Liderlik, bir toplumu amaçların başarılması yolunda tesir etme yeteneğidir” (Robbins, 1998:347).

- “Grup amaçlarını başarma yolunda örgütlenen grup üyelerinin çalışmalarını koordine etmek, uyumlamak ve yönlendirmekle ilgilidir.” (Keçecioğlu 1998:9).

- “Liderlik, belirli vaziyet, belirli an ve belirli şartlar altında bir grubun; bireylerin örgütsel amaçları başarmak için gönüllü çabalamalarını isteklendiren, ortak niyetlere ulaşmada yardımcı olan tecrübeleri katan ve liderlik türünden rahatsız olmamalarını temin eden tesir dönemi olarak tanımlanabilir” (Werner, 1993:17).

- “Liderlik, çift taraflı tutum ve düşünce birliği ile yapıyı canlandırma ve bu canlılığı devam ettirmektir” (Stogdill, 1974).

- Champoux (2006), “liderliği iki ya da daha çok birey icap ettiren (lider ve takipçileri) sosyal etkileşim dönemi olarak tanımlanmıştır.”

- Mullins (2005), “liderliği bireylerin gönüllü çalışmasını ve başka bireylerin örnek olarak takip etmesine sebep olma olarak tanımlamıştır.”

- Huczynsky ve Buchanan (1991), liderliği insanların görüşlerini daha iyiye taşıma, başarılarını daha iyi standartlara ulaştırma ve şahsiyetlerini olağan sınırların üstüne çıkartma olarak tanımlamıştır.

- Huczynsky ve Buchanan gibi Adler (2002) de liderliğin grubun görüşünü belirlemeye yardımcı olduğunu açıklamıştır.

Ellis ve Dick’e (2003) göre liderlik, “Grubun muvaffakiyet ya da muvaffakiyetsizliğine sebebiyet verebilen çok önemli etkinlik ve adımdır.” (Akt: Nebioğlu, 2011:8). Bu açıklamaları arttırmak olası olmakta fakat açıklamaların bütünleştiği yerler genelde benzerdir. Ortak payda oluşumundaki ölçüt; belirli bir hedefin olması, belirli bir grup bireyin olması ve bu grubu yönetip hedefe doğru harekete geçirecek bir liderin olmasıdır

2. BÖLÜM

2. MATERYAL VE METOD

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının karşılaştırılıp, gençlik liderlik özellikleri açısından incelenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte yapılan bir araştırmadır. Tanımlayıcı araştırma, hedef kitleniz üzerinde istatistiksel çıkarım yapmak için kullanabileceğiniz ölçülebilir bilgileri veri analizi yoluyla toplar. Sonuç olarak, bu araştırma türü, benzersiz görüşler sağlama becerisini sınırlandıran kapalı uçlu sorularla gerçekleştirilir. Bununla birlikte doğru kullanıldığında, bir kuruluşun bir yanıtlayan grubuna ve temsil ettikleri popülasyona ilişkin bir unsurun önemini daha iyi tanımlamasına ve ölçmesine yardımcı olabilir (Büyüköztürk, 2019)

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Aydın İli içerisinde bulunan imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 245 imam hatip lisesi öğrencisi ve 211 özel lise öğrencisi olmak üzere toplamda 456 kişi oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde evreni bilinen örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu formüle göre %95 güven aralığında 285 kişiye ulaşılması yeterlidir. Biz bu çalışmada araştırmayı kabul eden 456 kişiye ulaşarak güven aralığımızı %99 olarak hesapladık.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Verileri toplamada toplam 74 sorudan oluşan anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük göz önünde bulundurulmuştur. Toplamda 456 kişi araştırmaya katılmıştır. Anketler beden eğitimi ders saatleri içerisinde, beden eğitimi öğretmenleri tarafından öğrencilere dağıtıldı ve öğrenciler anketi doldurduktan sonra beden eğitimi öğretmenleri tarafından toplandı.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcıların demografik bilgi formu (EK-1), ikinci kısımda Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (EK-2), üçüncü bölümde ise Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği (EK-3) bulunmaktadır.

2.5. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından oluşturulan; okul türü, yaş, kaç kardeş olduğu, kardeş sayısı, ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu, ailesinin aylık geliri, uğraştığı bir spor dalı, anne ve babanın öğrenim durumu, kültürel etkinliklere katılma durumu ve herhangi bir organizasyonda yöneticilik yapıp yapmama (takım kaptanlığı, takım başkanlığı, eğitsel ve sosyal kulüp başkanlığı vb.) sorularından oluşan bir formdur.

2.6. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

Demirhan ve Altay tarafından 2000 yılında oluşturulan 12'si olumsuz 12'si olumlu toplamda 24 maddeye yer verilen bir ankettir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120, en düşük puan ise 24'tür. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,93, sınıf içi korelasyon katsayısı 0,85, ölçüt geçerliği korelasyon katsayısı 0,83 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutları bulunmamaktadır (Demirhan ve Altay, 2000). Likert tarafından geliştirilen dereceleme toplamlarıyla ölçekleme yaklaşımında çok olumlu ve olumsuz ifade yer alır. Yanıtlayıcılar her ifade için "Tamamen katılıyorum", " Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Tamamen Katılmıyorum" biçiminde yanıtlarda bulunurlar. Böylece her katılımcı tutum ögesine katılma/katılmama derecesini bildirmiş olur (Tezbaşaran, 1996, s.9).

2.7. Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği

Bu ölçek Cansoy ve Turan (2016) ve tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini tespit etmek amacıyla 40 ifade yer almaktadır. Katılımcıların anket formunda yer alan ifadelere ilişkin yanıtlarında 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte, 1: Asla ve 5: Her zaman şeklinde oluşturulan yanıt skalasından yararlanılmıştır. Ayrıca ölçeğin alt boyutları bulunmaktadır. Bunlar;

Mücadele İsteği ve Hedef Koyma: Liderlerin ne istediğini bilmesi, hedeflerinden daha fazlasını yapabilmesi demektir. Zorluklar ile idealler için mücadele edilmesi, hedeflere ulaşmak için çalışılması ve geleceğe güvenle bakılmasıdır (Bennis, 2009; Northouse, 2010; Yukl, 2010).

İletişim Kurabilmek: Liderlerin her türlü iletişim kanalını kullanabilmesidir. Bu bağlamda rahat konuşma, karşıdakini dikkatlice dinleme, düzgün yazma, görüşme ve toplantılara katılabilmek, karşıdakini anlama ve anlayışlı davranabilmek önemli iletişim becerileri arasındadır. Başkaları ile beraber karar alabilme, etki oluşturabilmedir (Adair, 2011: 1).

Grup Becerileri: Bir takıma ya da gruba ya da bireye yön verebilme, bir faaliyeti başlatabilme, organizasyon ve planlama yapabilme, sorumluluk alma, koordine etme, başkalarını cesaretlendirme, hedefler koyabilme, takım veya grup üyesi olarak olumlu bir rol oynamaktır (Adair, 2011, s. 221). Liderlerin hedefler koyarak, grubu ortak bir vizyonda odaklamasıdır. Aynı zamanda liderlerin paylaşım yapması, saygılı davranması, çatışma çözebilmesidir (Meyer, 1995, s.20).

Güven Duyma ve Güvenilir Olma: Bu özellikteki bireyin kişisel davranış ve hareketlerindeki bütünlük ve değerlerinin olması, ahlaki karakterinin sağlamlığı, kişiyi güvenilir biri yapmaktadır (Adair, 2003; Northouse, 2010; Yukl, 2010). Güven duyma davranışı çevredekilerle etkileşime geçebilmek için önemli özellikler arasındadır. Başkalarına yardımcı olma, sıkıntıları paylaşabilme ve dinleme, güvene dayalı samimi ilişkiler kurabilmedir (Derks, Lee ve Krabbendam, 2014).

Karar Verme Becerileri: Hedefin tanımlanması, ilgili bilgilerin toplanması, mümkün seçeneklerin oluşturulması, uygulama ve değerlendirme ile karar verilebilmesidir (Adair, 2010: 29).

Problem Çözme Becerileri: Problemin gerçek anlamda tanımlanması, uygun bilgi ya da sınırlılıkların belirlenmesi, olası seçenek ya da çözüm yollarının sunulması, problemin çözülmesi, çözümün kontrol edilmesi, sonuçların paylaşılmasıdır (OECD, 2014).

Sorumluluk: Bireylerin ve grupların başkalarının refahı için sorumluluk taşımasıdır. Liderlerin toplumsal sorunlarla ilgilenmesi, ülkesi için çalışması, başkalarının haklarına saygı

duyması, taşıdığı yükümlülüklerin farkında olmasıdır (Dugan ve Komives, 2007).

2.8. Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımsız değişkenleri bireylerin özellikleri, bağımlı değişkenleri ise Kişisel Özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarıdır.

2.9. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılması için; Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan, Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğünden, Araştırmaya katılan öğrencilerin velilerinden yazılı onam alınmıştır.

3. BÖLÜM

3. BULGULAR

Öğrencilerin kişisel özelliklerinin dağılımı, Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamaları, kişisel özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılması, Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği, Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamalarının ve yaş ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 3.1. Katılımcıların Kişisel Özelliklerinin Dağılımı (N=456)

Öğrencilerin Kişisel Özellikleri	n	%
Okul Türü		
İmam Hatip Lisesi	244	53,5
Özel Lise	212	46,5
Kaçıncı Çocuk (Doğum Sırası)		
Birinci Çocuk	246	53,9
İkinci Çocuk	148	32,5
Üçüncü ve Daha Sonraki Çocuk	62	13,6
Aylık Gelir		
Asgari Ücretin Altı(8500 Altı)	27	5,9
8500-15000	105	23,0
15001-20000	79	17,3
20000 Üzeri	245	53,7
Uğraştığı Spor Dalı		
Var	191	41,9
Yok	265	58,1
Annenin Öğrenim Durumu		
İlköğretim Mezunu	160	35,1
Lise Mezunu	105	23,0
Üniversite Mezunu	191	41,9
Babanın Öğrenim Durumu		
İlköğretim Mezunu	108	23,7
Lise Mezunu	104	22,8
Üniversite Mezunu	244	53,5
Kültürel Etkinliklere Katılma		
Evet	280	61,4
Hayır	176	38,6
Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapma		
Evet	70	15,4
Hayır	386	84,6
Yaş Ortalaması	15,98±0,92 (Min-Max=15-18)	
Kardeş Sayısı Ortalaması	2,60±1,21 (Median 2; Mod 2; Min-Max=1-9)	

Öğrencilerin % 53,5'i (n=244) imam hatip lisesi ve % 46,5'i (n=212) özel lisede öğrenim görmekte olup yaş ortalamaları 15,98±0,92 (Min-Max=15-18), kardeş sayısı ortalamaları 2,60±1,21 (Median 2; Mod 2; Min-Max=1-9)' dir. Öğrencilerin % 53,8'u (n=246) birinci çocuk, %53,7'si (n=245) 20000 TL üzeri aylık gelire sahip, % 58,1'i (n=265) herhangi bir spor dalı ile uğraşmamakta, % 41,9'unun (n=191) annesi ve % 53,1'inin (n=244) babası üniversite mezunudur. Öğrencilerin %61,4'ü (n=280) kültürel etkinliklere katıldığını ve % 84,6'sı (n=386) yöneticilik, başkanlık, kaptanlık gibi görevlerde bulunmadıklarını bildirmiştir.

Tablo 3.2. Katılımcıların Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları (N=456)

Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları	Min-Max	X±SS	Crohnbach's Alpha (α)
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma Alt boyutu	1,00-4,14	2,48±0,55	0,87
İletişim Kurabilme Alt boyutu	1,00-5,00	3,00±0,52	0,82
Grup Becerileri Alt boyutu	1,00-5,00	3,04±0,60	0,79
Güven Duyma ve Güvenilir Olma Alt boyutu	1,00-5,00	4,07±0,76	0,81
Karar Verme Becerileri Alt boyutu	1,00-5,00	3,90±0,86	0,83
Problem Çözme Becerileri Alt boyutu	1,00-5,00	3,95±0,85	0,82
Sorumluluk Alt boyutu	1,00-5,00	3,82±0,85	0,80
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği Toplam Puan Ortalaması	1,20-4,78	3,36±0,39	0,94
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalaması	1,33-5,00	3,52±0,80	0,93

Öğrencilerin mücadele isteği ve hedef koyma alt boyutu puan ortalaması 2,48±0,55, iletişim kurabilme alt boyutu puan ortalaması 3,00±0,52, grup becerileri alt boyutu puan ortalaması 3,04±0,60, güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu puan ortalaması 4,07±0,76, karar verme becerileri alt boyutu puan ortalaması 3,90±0,86, problem çözme becerileri alt boyutu puan ortalaması 3,95±0,85, sorumluluk alt boyutu puan ortalaması 3,82±0,85, Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalaması 3,36±0,39, Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalaması 3,52±0,80'dır.

Faktörlerin Cronbach's Alpha katsayıları 0,79 ile .0,94 arasında değişmektedir. Mücadele isteği ve hedef koyma alt boyutu Cronbach's Alpha katsayısı 0,87, iletişim kurabilme alt boyutu Cronbach's Alpha katsayısı 0,82, grup becerileri alt boyutu Cronbach's

Alpha katsayısı 0,79, güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu Cronbach's Alpha katsayısı 0,81, karar verme becerileri alt boyutu Cronbach's Alpha katsayısı 0,83, problem çözme becerileri alt boyutu Cronbach's Alpha katsayısı 0,82, sorumluluk alt boyutu Cronbach's Alpha katsayısı 0,80, Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği Cronbach's Alpha katsayısı 0,94, Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Cronbach's Alpha katsayısı 0,93'tür.

Tablo 3.3. Katılımcıların Kişisel Özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması
(N=456)

Kişisel Özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	Mücadele İsteği ve Hedef Koyma Alt boyutu	İletişim Kurabilme Alt boyutu	Grup Becerileri Alt boyutu	Güven Duyma ve Güvenilir Olma Alt boyutu	Karar Verme Becerileri Alt boyutu	Problem Çözme Becerileri Alt boyutu	Sorumluluk Alt boyutu	Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği TOPLAM
	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS
Okul								
İmam Hatip Lisesi	2,49±0,51	3,00±0,53	3,13±0,61	4,01±0,80	3,86±0,87	3,89±0,91	3,85±0,86	3,36±0,39
Özel Lise	2,47±0,58	3,00±0,51	2,94±0,58	4,13±0,72	3,95±0,84	4,02±0,78	3,79±0,83	3,36±0,77
*Test,p	0,337; 0,737	0,083; 0,934	3,321; 0,001	1,165; 0,099	1,057; 0,291	1,640; 0,102	0,758; 0,449	0,082; 0,935
Kaçıncı Çocuk (Doğum Sırası)								
Birinci Çocuk	2,50±0,58	3,01±0,54	2,99±0,62	4,01±0,83	3,90±0,83	3,95±0,84	3,77±0,90	3,35±0,42
İkinci Çocuk	2,47±0,50	3,00±0,51	3,13±0,56	4,19±0,65	3,87±0,86	3,95±0,88	3,88±0,76	3,40±0,35
Üç ve üzeri	2,42±0,53	2,093±0,52	3,01±0,60	4,02±0,72	3,99±0,94	3,92±0,84	3,86±0,86	3,34±0,33
**Test,p	0,612; 0,543	0,626; 0,535	2,265; 0,105	2,702; 0,068	0,431; 0,650	0,041; 0,960	0,797; 0,451	0,956; 0,385
Aylık Gelir								
Asgari Ücretin Altı	2,54±0,39	3,16±0,47	3,09±0,44	3,64±1,00	3,48±1,08	3,50±1,04	3,45±0,96	3,21±0,45
9000-15000	2,48±0,51	3,00±0,53	3,07±0,64	4,08±0,78	3,91±0,84	3,96±0,90	3,86±0,91	3,38±0,37
15001-20000	2,48±0,52	3,06±0,55	3,23±0,62	4,00±0,81	3,86±0,95	3,86±0,89	3,88±0,82	3,39±0,43
20000 üzeri	2,47±0,58	2,96±0,51	2,96±0,58	4,14±0,70	3,96±0,79	4,02±0,78	3,83±0,81	3,37±0,37
**Test,p	0,139; 0,937	1,695; 0,167	4,085; 0,007	3,730; 0,011	2,731; 0,043	3,385; 0,018	1,919; 0,126	1,508; 0,212
Uğraştığı Spor Dah								
Var	2,33±0,50	3,01±0,48	3,19±0,57	4,07±0,76	3,98±0,81	4,04±0,82	3,90±0,81	3,39±0,36
Yok	2,58±0,55	2,99±0,55	2,93±0,60	4,07±0,77	3,85±0,88	3,88±0,87	3,77±0,87	3,34±0,41
*Test,p	4,865; 0,000	0,557; 0,578	4,692; 0,000	0,073; 0,942	1,634; 0,103	1,936; 0,054	1,634; 0,103	1,453; 0,147

Tablo 3.3. Katılımcıların Kişisel Özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması
(N=456) (devamı)

Annenin Öğrenim Durumu								
İlköğretim ve Altı Mezunu	2,45±0,51	3,02±0,54	3,08±0,61	4,03±0,77	3,89±0,88	3,90±0,86	3,86±0,83	3,36±0,35
Lise Mezunu	2,53±0,54	3,08±0,48	3,13±0,60	4,17±0,67	4,02±0,80	4,08±0,80	3,83±0,79	3,44±0,36
Üniversite Mezunu	2,48±0,58	2,93±0,52	2,96±0,59	4,05±0,80	3,85±0,86	3,92±0,87	3,79±0,90	3,32±0,42
**Test,p	0,704; 0,495	3,299; 0,038	3,295; 0,038	1,205; 0,300	1,242; 0,290	1,684; 0,187	0,293; 0,746	3,329; 0,037
Babann Öğrenim Durumu								
İlköğretim ve Altı Mezunu	2,48±0,51	3,04±0,47	3,06±0,54	4,08±0,75	3,84±0,92	3,91±0,88	3,91±0,89	3,38±0,35
Lise Mezunu	2,53±0,57	3,07±0,54	3,16±0,56	4,06±0,76	3,91±0,87	3,91±0,87	3,70±0,84	3,39±0,39
Üniversite Mezunu	2,46±0,55	2,95±0,53	2,98±0,64	4,07±0,78	3,93±0,82	3,98±0,84	3,84±0,83	3,35±0,40
**Test,p	0,611; 0,543	2,483; 0,085	3,431; 0,033	0,014; 0,986	0,387; 0,679	0,362; 0,696	1,642; 0,195	0,432; 0,649
Kültürel Etkinliklere Katılma								
Evet	2,45±0,55	3,00±0,53	3,07±0,63	4,17±0,75	4,01±0,81	4,05±0,83	3,92±0,84	3,41±0,40
Hayır	2,52±0,53	2,99±0,50	2,99±0,55	3,92±0,76	3,73±0,81	3,78±0,90	3,66±0,84	3,28±3,35
Test,p	1,201; 0,230	0,367; 0,714	1,434; 0,152	3,432; 0,001	3,403; 0,001	3,255; 0,001	3,184; 0,002	3,520; 0,000
Yöneticilik, başkanlık, kaptanlık yapma								
Evet	2,44±0,62	3,07±0,62	3,26±0,72	4,11±0,94	3,98±0,89	4,05±0,94	3,98±0,96	3,45±0,51
Hayır	2,49±0,53	2,99±0,50	3,00±0,57	4,06±0,73	3,89±0,85	3,93±0,84	3,79±0,83	3,35±0,36
*Test,p	0,573; 0,567	1,190; 0,235	3,312; 0,001	0,469; 0,639	0,805; 0,421	1,040; 0,299	1,707; 0,088	2,038; 0,042

*Student t test, **One Way ANOVA (Post Hock LSD)

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılmasında; Öğrencilerden öğrenim gördüğü okul imam hatip lisesi olanların özel lise olanlara göre; aylık geliri 15001-20000 TL arasında olanların 9000-15000 TL arasında ve 20000'den fazla olanlara göre grup becerileri alt boyutu puanları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Aylık geliri asgari ücretin altında olan öğrencilerin diğer tüm gelir durumlarına göre güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu, karar verme becerileri alt boyutu ve problem çözme becerileri alt boyutu Puan ortalamaları anlamlı derecede düşüktür ($p<0,05$).

Anne eğitim durumu lise (mezunu) olan öğrencilerin İletişim kurabilme alt boyutu, grup becerileri alt boyutu ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamaları üniversite (mezunu) olan öğrencilere göre; baba eğitim durumu lise (mezunu) olan öğrencilerin grup becerileri alt boyutu puan ortalamaları anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$).

Kültürel etkinliklere katılan öğrencilerin katılmayan öğrencilere göre güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu, karar verme becerileri alt boyutu, problem çözme becerileri alt boyutu, sorumluluk alt boyutu ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamaları anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$).

Yöneticilik, başkanlık, kaptanlık yapma deneyimi olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre grup becerileri alt boyutu ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamaları anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$).

Öğrencilerin doğum sırası ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamaları arasında fark yoktur ($p>0,05$)

Tablo 3.4. Katılımcıların Kişisel Özellikleri ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=456)

Katılımcıların Kişisel Özellikleri ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	X±SS	Test,p
Okul		
İmam Hatip Lisesi	3,60±0,77	2,230;0,026
Özel Lise	3,43±0,83	
Kaçıncı Çocuk (Doğum Sırası)		
Birinci Çocuk	3,46±0,84	1,625;0,191
İkinci Çocuk	3,60±0,79	
Üç ve üzeri	3,58±0,65	
Aylık Gelir		
Asgari Ücretin Altı	3,56±0,75	0,966;0,408
9000-15000	3,53±0,77	
15001-20000	3,65±0,77	
20000 üzeri	3,47±0,83	
Uğraştığı Spor Dalı		
Var	3,88±0,74	8,543;0,000
Yok	3,27±0,75	
Annenin Öğrenim Durumu		
İlköğretim Mezunu	3,56±0,72	0,845;0,430
Lise Mezunu	3,57±0,80	
Üniversite Mezunu	3,46±0,87	
Babanın Öğrenim Durumu		
İlköğretim Mezunu	3,53±0,67	0,076;0,927
Lise Mezunu	3,49±0,79	
Üniversite Mezunu	3,53±0,86	
Kültürel Etkinliklere Katılma		
Evet	3,60±0,81	2,647;0,008
Hayır	3,40±0,77	
Yöneticilik, başkanlık, kaptanlık yapma		
Evet	3,72±0,86	2,221;0,027
Hayır	3,49±0,79	

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özellikleri ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında; imam hatip lisesinde öğrenim görenlerin özel lisede öğrenim görenlere göre; uğraştığı herhangi bir spor dalı olan öğrencilerin olmayanlara göre; kültürel etkinliklere katılanların katılmayanlara göre ve yöneticilik, başkanlık, kaptanlık gibi görevleri yapanların yapmayanlara göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamaları yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Öğrencilerin doğum sırası, aylık gelir, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasında fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 3.5. Katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği, Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt boyutları Puan Ortalamalarının ve Yaş Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=456)

		Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	Yaş	Kardeş Sayısı
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma Alt boyutu	r	-0,525	0,032	-0,008
	p	0,000	0,492	0,858
İletişim Kurabilme Alt boyutu	r	0,136	0,056	-0,021
	p	0,004	0,229	0,648
Grup Becerileri Alt boyutu	r	0,650	-0,024	0,083
	p	0,000	0,611	0,078
Güven Duyma ve Güvenilir Olma Alt boyutu	r	0,200	0,026	-0,013
	p	0,000	0,585	0,784
Karar Verme Becerileri Alt boyutu	r	0,175	0,057	0,070
	p	0,000	0,225	0,136
Problem Çözme Becerileri Alt boyutu	r	0,136	0,054	0,003
	p	0,004	0,245	0,942
Sorumluluk Alt boyutu	r	0,214	0,075	0,028
	p	0,000	0,110	0,557
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	r	0,264	0,067	0,035
	p	0,000	0,153	0,456
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	r		-0,046	0,040
	p		0,332	0,394

Pearson Correlation test

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği, Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamalarının ve yaş ortalamalarının karşılaştırılmasında; Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile mücadele isteği ve hedef koyma alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyli ($p<0,05$);

Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile iletişim kurabilme alt boyutu, grup becerileri alt boyutu, güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu, karar verme becerileri alt boyutu, problem çözme becerileri alt boyutu, sorumluluk alt boyutu ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği arasında pozitif yönlü düşük düzeyli ($p<0,05$);

Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile grup becerileri alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyli ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$).

Öğrencilerin yaşları ve kardeş sayıları ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0,05$)

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili tutumları ve gençlik, liderlik özellikleri incelenmiştir.

Çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin yaş ortalaması $15,98 \pm 0,92$ olup, öğrencilerin %53,5'i imam hatip, %46,5'i özel lisede öğrenim görmektedir. Çalışma kapsamındaki öğrencilerin % 58,1'inin (n=265) herhangi bir spor dalı ile uğraşmadığı ve % 84,6'sının (n=386) yöneticilik, başkanlık, kaptanlık gibi görevlerde bulunmadıkları belirlenmiştir (Tablo 1).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamasının $3,52 \pm 0,80$ olduğu, beden eğitimi ve spora karşı ortalamanın üstünde bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. İmam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamasının özel lisede öğrenim gören öğrencilere göre yüksek, aralarındaki puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Keskin'in yaptığı (2015) çalışmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının $147,37 \pm 18,282$ olduğu saptanmıştır. Keskin ve ark. (2016) üç farklı ortaokul öğrencilerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının orta seviyenin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Göksel ve Caz'ın (2016) Anadolu lisesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının 3.35–,27 olduğu tespit edilmiştir. Literatürde konu ile ilgili yapılan bazı araştırmalarda ise öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir (Erhan ve Tamer, 2009, Kannan, 2015); Araştırma bulgularımız literatür ile benzerlik göstermektedir. Araştırmamızda imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik puanlarının özel okuldakilere göre yüksek olmasının sosyal ve kültürel farklılıklar, beden eğitimi dersini sevme durumu, dersin öğretim yöntemi vb. faktörlerden kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Nitekim literatürde beden eğitimi dersini yürüten eğitimcilerin ve öğretim yöntemlerinin öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerinde etkili olabileceği belirtilmektedir (Chung ve Phillips, 2002; Hicks, 2004; Balyan ve ark., 2012; Jaureguy, 2013). Bu durum özel liselerde beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan koçluk sisteminin olumsuz yanından etkilenmesi olarak da gözükmektedir. Özel liselerde koçluk sisteminin öğrencilere tüm branşlarla tanışma imkânı sağladığı gibi sevmedikleri ve ilgi duymadıkları branşlara da katılma zorunluluğu getirmektedir. Devlet okullarında ise bu

durumun aksine koçluk sistemi olmadığı için öğrenci istemediği bir spor dalına katılmak yerine ilgi duyduğu bir branşa katılabilmektedir. Çalışmamızda imam hatip lisesinde okuyan kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının ortalamasının yüksek olmasında bu durumun da etkili olabileceği düşünülmektedir. Çoban ve Kılıç'ın araştırmasında (2021) ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik ilgilerinin beden eğitimi ve spor dersine gösterdikleri değer ile pozitif ve anlamlı düzeyde bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda hem devlet hem de özel okullardaki beden eğitimi derslerinde öğrencilerin öğrenci sayısına bağlı olarak uygulama yapabilmeye süreleri sınırlıdır. Özel lisede öğrenim gören öğrencilerin çoğunluğunun beden eğitimi ve spor dersi kapsamındaki farklı branşlarda okul dışında birebir ders aldıkları bilinmektedir. Bu gruptaki öğrencilerin birebir aldıkları eğitimden sonra daha kalabalık sayıda gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının olumsuz yönde etkilenebileceği düşünülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalaması $3,36 \pm 0,39$ olup, orta düzeydedir. Öğrencilerin güven duyma ve güvenilir olma alt boyutunda en yüksek, mücadele isteği ve hedef koyma alt boyutunda ise en düşük puana sahip oldukları saptanmıştır (tablo 2). Cansoy ve ark yaptığı (2016) çalışmada da öğrencilerin orta düzeyde liderlik özelliklerine sahip olduğu belirlenmiştir. Aynı araştırmada ölçeğin güvenilir olma ve grupla çalışabilme alt boyutlarında öğrencilerin en yüksek puana sahip oldukları tespit edilmiştir. Güngör ve Yenel'in (2018) yaptığı araştırmada da benzer şekilde öğrencilerin liderlik özelliklerinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarımız literatürde konu ile ilgili yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özellikleri ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılmasında; öğrencilerden öğrenim gördüğü okul imam hatip lisesi olanların özel lise olanlara göre; aylık geliri 15001-20000 tı arasında olanların 9000-15000 tı arasında ve 20000'den fazla olanlara göre grup becerileri alt boyutu puanları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Aylık geliri 15.001-20.000 TL arasında olan öğrencilerin grup becerileri alt boyutu puanlarının yüksek olmasında bu gruptaki öğrenci sayısının diğer gruptaki öğrencilere göre daha az olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Aylık geliri asgari ücretin altında olan öğrencilerin diğer tüm gelir durumlarına göre güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu, karar verme becerileri alt boyutu ve problem çözme becerileri alt boyutu puan ortalamaları anlamlı derecede düşüktür ($p<0,05$).

Anne eğitim durumu lise (mezunu) olan öğrencilerin iletişim kurabilme alt boyutu, grup becerileri alt boyutu ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamaları üniversite (mezunu) olan öğrencilere göre; baba eğitim durumu lise (mezunu) olan öğrencilerin grup becerileri alt boyutu puan ortalamaları anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$). Yöneticilik, başkanlık, kaptanlık yapma deneyimi olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre grup becerileri alt boyutu ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamaları anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$). Spor branşlarında başkanlık, kaptanlık vb. görev deneyiminin öğrencilerin sorumluluk alma, liderlik ve iletişim becerilerini geliştirdiği ve bu sonuçta etkili olabileceği düşünülmüştür.

Öğrencilerin doğum sırası ile Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin doğum sırası, aylık gelir, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile iletişim kurabilme alt boyutu, grup becerileri alt boyutu, güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu, karar verme becerileri alt boyutu, problem çözme becerileri alt boyutu, sorumluluk alt boyutu ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği arasında pozitif yönlü düşük düzeyli ($p<0,05$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile grup becerileri alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyli ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Akandere ve ark (2010) ortaöğretime devam eden öğrenciler ile yaptıkları araştırmada beden eğitimi dersine yönelik tutum ile akademik başarı motivasyonu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır (Akandere ve ark 2010).

Öğrencilerin yaşları ve kardeş sayıları ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$) (tablo 5). Göksel ve Caz'ın (2016) Anadolu lisesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada da yaşa göre öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Cengiz ve ark (2018) yaptığı çalışmada ise ortaokul

öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının yaşa bağlı olarak değişiklik gösterdiği saptanmıştır. Araştırma bulgularımız literatürdeki bazı çalışmalarla benzerlik gösterirken bazı çalışmalarla farklılık göstermektedir. Bu durumun araştırmaların örneklem sayılarındaki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularına göre;

- Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puan ortalamasının $3,52\pm 0,80$ olduğu,
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı ortalamanın üstünde bir tutuma sahip oldukları
- İmam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamasının özel lisede öğrenim gören öğrencilere göre yüksek olduğu aralarındaki puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu
- Öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği puan ortalamasının $3,36\pm 0,39$ olduğu
- Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin orta düzeyde olduğu
- Öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeğinde güven duyma ve güvenilir olma alt boyutunda en yüksek, mücadele isteği ve hedef koyma alt boyutunda ise en düşük puana sahip oldukları
- Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ile iletişim kurabilme alt boyutu, grup becerileri alt boyutu, güven duyma ve güvenilir olma alt boyutu, karar verme becerileri alt boyutu, problem çözme becerileri alt boyutu, sorumluluk alt boyutu ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği arasında pozitif yönlü düşük düzeyli bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda;

- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik nitel ve nicel desende araştırmaların planlanması
- Beden eğitimi ve spor dersine yönelik yetenek tarama çalışmalarının daha kapsamlı uygulanması
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının geliştirilmesi amacıyla düzenlemelerin yapılması
- Özel lisedeki beden eğitimi derslerinde öğrencilerin haftalık ders programında istedikleri ve sevdikleri spor branşı ile ilgilenebilmeleri konusunda imkânlar yaratılması

- İmam hatip lisesinde öğrenim gören öğrenciler için de istedikleri branşlarda kendilerini geliştirebilecekleri özel ders şeklinde imkânların sağlanması
- Beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerinin bu derse karşı öğrencilerinin tutumlarını olumlu yönde arttırmaları adına çok yönlü olmaları ve öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin ilgisini arttıracak şekilde geliştirmeleri
- Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik nitel ve nicel desende araştırmaların planlanması
- Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin geliştirilmesine yönelik eğitim öğretim programında düzenlemelerin yapılması
- Öğrencilere okullarda yöneticilik, başkanlık ve kaptanlık gibi roller üstlenebileceği veya akranlarıyla ortak hedef doğrultusunda birlikte çalışabileceği proje ödevleri ve organizasyonların düzenlenmesi
- Öğrencilerin mücadele isteği ve hedef koyma becerileri konusunda eksiklerinin giderilmesi amacıyla birebir danışmanlık ve uygulamalı projeler gerçekleştirilmesi.

6. KAYNAKLAR

- Adair, J. (2003), *The Concise Adair on leadership*, London: Thorogood.
- Adair, J.(2011), *The John Adair Lexicon of Leadership : The Definitive Guide To Leadership Skills And Knowledge*, London : Kogan Page Limited.
- Adler, A. (2002), *Bireysel Psikoloji*, (çev: Halis Özgü), İstanbul: Hayat.
- Bennis, W. (2009), *On Becoming A Leader*, NY: Perseus Books Group.
- Bucher, C.A. (1979), *Foundations of physical education and sport*. Mosby Collage Publishing, Usa.
- Büyüköztürk, Ş. (2019), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Cansoy, R. ve Turan, S. (2016), Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği: güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 19-39.
- Certel, Z. ve Bahadır, Z. (2012). Takım sporu yapan sporcularda benlik saygısı ve sürekli öfke ve öfke ifade tarz ilişkisinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 157-164.
- Champoux, J.E. (2006). *Organizational Behaviour: Integrating Individuals, Groups and Organizations*. USA: Thomson South Western.
- Çelik, F. ve Toksöz, P. (1999). Dicle Üniversitesi beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan öğrencilerin besin tüketim düzeyleri ve beslenme alışkanlıkları. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 28(1), 4-9.
- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Derks, J., Lee, N. C., ve Krabbendam, L. (2014), “Adolescent Trust And Trustworthiness: Role of Gender And Social Value Orientation”, *Journal of Adolescence*, 37(8), 1379-1386.

- Ellis S. Dick, P. (2003). *Introduction To Organizational Behavior*, Berkshire: McGraw Hill.
- Eren (2001). Yılmaz, A. ve Boğa Ceylan, Ç. (2011). İlköğretim okul yöneticilerinin liderlik davranış düzeyleri ile öğretmenlerin iş doyumunu ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(2), 277-394.
- Erhan, S. E. ve Tamer, K. (2009) Doğu Anadolu Bölgesi İlköğretim Ve Ortaöğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi İçin Gereken Tesis Araç-Gereç Durumları İle Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiler. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Erzurum. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara
- Erkal, M. (1982). Sosyal değişme ve sosyal gelişmeye çağdaş bir yaklaşım. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 31, pp. 297-328). Istanbul University.
- Göksel AG, Caz Ç (2016) *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* • Marmara University Journal of Sport Science • Cilt 1, Sayı 1, Haziran 2016, ss. 1-9 •
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaşyonar, Y., ve Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Huczynski, A. Buchanan, D. A. (1991). *Organizational Behaviour, An Introductory Text* (Foreword by Derek Pugh) (2. Baskı). UK: Prentice Hall International
- Kantos, Z. E. (2011). Örgüt metaforlarında liderlik: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 135-158.
- Katz ve Kahn, (1977:6).Katz, D., Kahn, L. R. *Örgütlerin Toplumsal Psikolojisi. Çevirenler: Halil can, Yavuz Bayar. TODAİE Yayınları, Ankara, s. 371, 1977.*
- Keçecioglu, T. (1998:9).Liderlik ve liderler. İstanbul: Kal-Der Yayınları.
- Keskin, N., Öncü, E. ve Küçük K.S. (2016). Orta Okul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Öz-Yeterlilikleri. *Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.*

- Keskin, Ö. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Sakarya İli Örneği. *Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya*
- Kuter, F. Ö. ve Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (6), 75-94.
- Linan, F. ve Chen, Y. (2009). Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument to Measure Entrepreneurial Intentions. *Baylor Un., Entrepreneurship Theory and Practice (ETP)*, 1042-2587, May-2009
- Meyer, E.D. (1995), Leadership academy: Effectiveness of leadership skills development in eighth-grade students, Doctoral dissertation, Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses, (UMI No. 9704261).
- Nicholls, J. (1994:8). "The 'heart, head and hands' of transforming leadership", *Leadership & Organization Development Journal*, 15(6), 8-15.
- Northouse, P. G. (2010). *Leadership: Theory and Practice* (5th ed.), CA: SAGE Publications.
- OECD (2014). *PISA 2012 Results: Creative Problem Solving; Students' Skills in Tackling Real-Life Problems (Volume V)*, PISA, OECD Publishing. <http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/PISA-2012-results-volume-V.pdf>, (Erişim tarihi 03.6.2023)
- Otrav, N. (2005). Sporun Sosyalleşmeye Etkileri. *Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu*.
- Özbey, Ç. (2010). <http://www.cetinözbey.com/index.php?option=comcontent &task=view &id=623 &Itemid=579>, (erişim tarihi 10.08.2023)
- Robbins, (1998:347). *Organisational Behaviour: Concepts, Controversies and Applications*. 8th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Stogdill, R. (1974). *Handbook of leadership*. New York: The Free Press.
- Şahin, M. C. (2005). Türkiye de gençliğin toplumsal kimliği ve popüler tüketim kültürü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 157-181.

- Şentuna, M. (2009:8).Türkiye’deki Gençlik ve Spor ile İlgili Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi, Bolu.*
- Şişko, M. ve Demirhan, G.(2000). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(23).*
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Klavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Turhan, B. Er. G. Çam. İ. ve Er, N. (2005). Okullarda Yarışmalı Sporlara Analitik Yaklaşım. *Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu, Manisa.*
- Werner, (1993:17). *Liderlik ve yönetim*. Rota Yayın.
- Yentürk, N., Nemutlu, G.ve Kurtaran, Y. (2008) “Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları- Gençlik Çalışmaları Temelinde Gençlik Politikaları ÖnerileriTürkiye Sivil Alanında Gençlik Çalışmasının Tarihsel Gelişimi”, *Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008*
- Yukl, G. A. (2010), *Leadership in Organizations (7th ed.)*, New Jersey: Prentice.

7. EKLER

Ek.1 Demografik Bilgi Formu

1. Okulunuzu seçiniz.

İmam Hatip Lisesi Özel Lise

2. Kaç yaşındasınız?

15 yaş ve altı 16 yaş 17 yaş 18 yaş ve üstü

3. Kaç kardeşiniz? (siz dahil).....

4. Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?.....

5. Ailenizin aylık geliri ne kadar ?

Asgari ücretin altında 8501-15000 TL 15001-20000 TL 20001TL ve üzeri

6. Uğraştığınız bir spor dalı var mı?

Evet Hayır

7. Annenizin öğrenim durumunu nedir?

Okuryazar İlkokul veya ilköğretim mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu

8. Babanızın öğrenim durumunu nedir?

Okuryazar İlkokul veya ilköğretim mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu

9. Kültürel etkinliklere katılıyor musunuz? (Tiyatro, tarihi ve kültürel geziler vb.)

Evet Hayır

10. Lise içinde veya dışında herhangi bir organizasyonda yöneticilik, başkanlık ya da kaptanlık yapıyor musunuz?

Evet Hayır

EK 2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA İLİŞKİN

TUTUM ÖLÇEĞİ

Madde No:	1	2	3	4	5
1	Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılıyorum.				
2	Beden eğitimi ve spor etkinliklerinden çok sıkılıyorum.				
3	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.				
4	Beden eğitimi ve spor derslerinde başarılı olmak için çaba sarf etmem.				
5	Beden eğitimi ve spor derslerine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için katılıyorum.				
6	Beden eğitimi ve spor la ilgili konuşmak çok zevklidir.				
7	Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.				
8	Beden eğitimi ve spor dersinde ön planda çıkmaktan sakınıyorum.				
9	Beden eğitimi ve spor dersinde işbirliği duygularım gelişir.				
10	Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.				
11	Gelecekteki öğrencilik yaşantımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.				
12	Beden eğitimi ve sporun insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanıyorum.				
13	Okul ders programlarına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.				
14	Beden eğitimi ve spor un gelecekte önemli yarar sağlayacağına inanıyorum.				
15	Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.				
16	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.				

17	Beden eğitimi ve spor ile ilgili etkinliklerinin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.					
18	Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.					
19	Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.					
20	Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.					
21	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırıyorum.					
22	Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.					
23	Beden eğitim ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.					
24	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.					

Açıklama: Aşağıda sizlerin beden eğitimi ve spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlenin karşısındaki kutucuğu karalayarak belirtiniz. Anketi lütfen 20 dakika içerisinde tamamlayınız ve üzerine isim yazmayınız. Anket sonuçları sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. **(1)**

Tamamen katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum (5) Tamamen katılıyorum

Ek 3. Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği

Maddeler	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara sıra	Sıklıkla
Aşağıda yer alan ifadelere ne derece katıldığınızı, yanındaki seçenekleri kullanarak işaretleyiniz.				
1-Hedeflerime ulaşmak için çok çalışırım.				
2-İdeallerimin peşinden koşarım.				
3-Hayal kırıklığına uğrasam bile, ideallerim uğruna çalışmaya devam ederim.				
4-Geleceğe güvenle bakarım.				
5-Her durumda benim için önemli olan hedeflerimdir.				
6-Bir işte başarıya ulaşmak için kendimi güdülerim.				
7-Yaşadığım sorunların üstesinden gelmek için mücadele ederim.				
8-Etkileyici bir biçimde konuşabilirim.				
9-Benim için başkalarını ikna etmek oldukça kolaydır.				
10-İnsanlarla kolay iletişime geçerim.				
11-İnsanları nasıl etkileyeceğimi bilirim.				
12-Fikirlerimi açıkça söylerim.				
13-Bir yarışmayı yönetebilirim.				
14-Arkadaşlarım bir karar alırken bana danışırlar.				
15-Grup çalışmalarında görev paylaşımının önemini hissettiririm.				
16-Gruba neyin, niçin, nasıl yapılacağını açıkça ifade ederim.				
17-Grup çalışmasında herkesi cesaretlendiririm.				
18-Grup çalışmalarının gidişatını olumlu yönde etkilerim.				
19-Arkadaşlar arasında oluşabilecek çekişmeleri düzeltmeye çalışırım				
20-Bir grup içinde güven ortamı oluşturmaya çalışırım.				

21-Grup içindeki herkese saygılı davranırım.				
22-Arkadaşlarımın söylediklerine ve düşüncelerine değer veririm.				
23-Arkadaşımın bir ihtiyacı varsa yardıma koşarım.				
24-Arkadaşlarıma güvenirim.				
25-Başkalarının güvenini kaybetmemeye önem veririm.				
26-Arkadaşlarım sıkıntılarını bana anlatır.				
27-İnsanlar ile samimi ilişkiler kurarım.				
28-Toparladığım bilgilerden karar verirken yararlanırım.				
29-Vereceğim kararlar ilgisi olmayan bilgileri ayırt ederim.				
30-Karar vereceğim zaman elimdeki seçenekleri tek tek gözden geçiririm.				
31-Karar vermeden önce o konuda gerekli bütün bilgileri toplarım.				
32-Bir sorunun sebepleri ile ilgili tahminlerde bulunurum.				
33-Bir sorun varsa nedenleri üzerinde ayrıntılı bir şekilde düşünürüm.				
34-Sorunlarımı çözerken tecrübelerimden yararlanırım.				
35-Bir sorunun çözüm yöntemlerimin tutarlı olup olmadığını anlarım.				
36-Toplumsal sorunlarla ilgilenirim.				
37-Ülkemi kalkındırmak için elimden geleni yaparım.				
38-Toplumsal kurallara uyarım.				
39-Topluma faydalı çalışmalar yapmaya çaba gösteririm.				
40-Başkalarına zarar verebilecek davranışlardan uzak dururum.				